

Asia: VM102:00/2017 VM/1846/03.01.00/2018

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi sähköisestä laskutuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kommentit esitysluonnoksen kohtaan sisennettynä piste -luettelomerkillä

Johdanto s. 2

Hallituksen esityksen tarkoituksena on säätää uusi laki sähköisestä laskutuksesta. Lain tarkoituksena on luoda edellytyksiä ja siten vauhdittaa siirtymistä kokonaan automatisoituun taloushallintoon niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla.

- Jotta lain tarkoittama tavoite automatisoidusta taloushallinnosta toteutuisi, tulee laki säätää sekä julkista että yksityistä sektoria velvoittavaksi siirtymäajalla. Julkisen hallinnon tulee mahdollistaa mikro- ja pienyrityksille verkkolaskun lähettämisen toimittajaportaalilla.

2.2.2 Kehitys EU:ssa

Siirtyminen täysin sähköisiin hankintoihin (end-to-end e-procurement) voi komission mukaan tuottaa mittavia säästöjä, helpottaa tiettyjen julkishallinnon alojen rakenteiden uudistamista ja edistää kasvua avaamalla sisämarkkinat ja vauhdittamalla innovaatiotoimintaa ja menettelyiden yksinkertaistamista. Se voi myös helpottaa pk-yritysten osallistumista julkisiin hankintoihin keventämällä hallinnollista rasitetta, lisäämällä liiketoimintamahdollisuuksien avoimuutta ja alentamalla osallistumiskustannuksia. Tiedonannossa komissio asetti lopulliseksi päämääräksi sähköistää koko hankintaprosessin, sähköisistä ilmoituksista aina sähköisiin maksuihin ja sähköiseen arkistointiin.

- Järjestelmäriippumaton ja täysin sähköinen hankintaprosessi tulisi asettaa myös kansalliseksi tavoitteeksi.

2.3. Nykytilan arviointi s. 10 -11:

Verkkolaskuissa suurimmat hyödyt koituvat ostajalle, joka käsittelee laskun omassa taloushallinnossa. Automaation edut ovat merkittävät, jopa kymmeniä euroja laskua kohden. Myyjälle, laskun lähettäjälle, kustannushyöty paperisen laskun ja verkkolaskun välillä on melko pieni. Suuret ostajat kuten valtio ovat voineet sopimuksissa edellyttää verkkolaskuja. Pienillä toimijoilla tämä ei ole ollut aina mahdollista.

- kohdassa 4.2. Vaikutukset elinkeinoelämään s.19 vastaa näkemystämme saavutettavista hyödyistä myyntilaskutuksessa

☐ Laskujen lähettäjän kannalta verkkolaskutus on ennen kaikkea hyvää asiakaspalvelua. Yhä useammat laskujen vastaanottajaorganisaatiot jopa vaativat verkkolaskuja. Verkkolaskun käyttö vähentää kuitenkin myös laskujen tuottamiseen tarvittavaa käsittelytyötä ja pienentää lähettämisen kuluja. Laskut voidaan arkistoida sähköisesti, mikä helpottaa niiden löytymistä ja pienentää arkistoinnin vaatimaa tilaa ja kustannuksia. Lasku on nopeammin ja turvallisemmin asiakkaalla ja sen käsittelyssä tapahtuu asiakkaalla vähemmän virheitä, jolloin maksunsaanti nopeutuu. Laskutuksen tilaa on myös helpompi seurata, kun tiedot ovat sähköisesti saatavilla. Kirjekuoria ja laskupaperia ei tarvita, jolloin materiaalikustannukset vähenevät.

- Verkkolaskujen lähetyskustannuksissa ei ole vastaavia korotuspaineita, joita paperilaskujen osalla on.

Nykyisten ohjelmistojen ja operaattoreiden tuottamien verkkolaskujen laatu ja käytettävyys ovat hyvin kirjavaa, ja verkkolaskujen tiedonsiirron rajaaminen alan operaattoreiden kautta ja välillä kulkevaksi hidastaa ja rajoittaa kehitystä merkittävästi.

- Jotta lain tarkoittama tavoite automatisoidusta taloushallinnosta toteutuisi ja käytössä olevat ohjelmistot ja operaattoreiden tuottamien verkkolaskujen laatu ja käytettävyys olisivat yhdenmukaiset (standardoidut), tulee laki säätää sekä julkista että yksityistä sektoria velvoittavaksi siirtymäajalla.

3.1. Tavoitteet s. 11:

Hallituksen tekemien linjausten mukaisesti esityksen toisena tavoitteena on julkisia hankintoja laajemmin edistää sähköisten laskujen käyttöä yhteiskunnassa. Lakiehdotukseen sisältyy säännös hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien oikeudesta pyynnöstä saada laskut eurooppalaisen laskustandardin mukaisina koneellisesti luettavina sähköisinä laskuina.

- lakiehdotuksen tulisi huomioida pienhankintaa tekevien toimijoiden oikeudesta saada laskut koneellisesti luettavina sähköisinä laskuina

- lakiehdotuksen tulee velvoittaa pyynnön saaneen toimittajan lähettämään laskut koneellisesti luettavina sähköisinä laskuina
- pientoimittajat, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia laskutusjärjestelmää sähköisten laskujen lähettämiseen, tulee pyynnön antaneen tilaajan tarjota mahdollisuus tehdä lasku toimittajaportaaliratkaisulla

3.2. Toteuttamisvaihtoehdot s. 12 -14:

Hankintayksiköiden velvollisuus ottaa vastaan ja käsitellä sähköisiä laskuja ei sen sijaan ulottuisi kansallisten kynnysarvojen alittavien hankinta- ja käyttöoikeussopimusten eli niin kutsuttujen pienhankintasopimusten perusteella annettaviin sähköisiin laskuihin. Koska melkein kaikki hankintayksiköt täten ovat lain soveltamisalan piirissä, tulee niiden joka tapauksessa varautua sähköisten laskujen ja sähköisten kuittien vastaanottoon ja käsittelyyn, Siksi ei ole ehdotetun lain tavoitteen kannalta tarpeellista ulottaa lain soveltamista myös pienhankintoihin.

- ostolaskujen kokonaisvolyymiin nähden on perusteltua, että laki ulotettaisiin koskemaan EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen lisäksi kansallisia hankintoja sekä kaikkia muita kansallisen kynnysarvon alittavia julkisia pienhankintoja

Direktiivi ei rajoita laskun lähettäjän oikeutta valita, esittääkö hän laskun soveltaen sähköisen laskutuksen eurooppalaista standardia, kansallista standardia tai muita teknisiä standardeja vai paperimuodossa. Direktiivi ei kuitenkaan sen johdanto-osan 35 ja 40 kohtien mukaan estä jäsenvaltioita säättämästä, että julkisten hankintojen yhteydessä voidaan antaa vain sähköisiä laskuja.

- lain tulee rajoittaa lähettäjän oikeutta valita vapaasti millä standardilla ja muodolla lasku lähetetään (esimerkiksi uusinta versiota kansallisesta laskuformaatista (Finvoice tai TEAPPS) tulisi käyttää)

Sähköisten laskujen lähettämisvelvoitteeseen olisi todennäköisesti liitettävä viranomaisvalvontatoiminto tai ainakin jonkinlainen seuraamusjärjestelmä veloitteen noudattamatta jättämiseen liittyen. Siten hallitus katsoo, ettei sähköisten laskujen lähettämisen säättämisestä pakolliseksi julkisissa hankinnoissa ole saatavissa lisähyötyjä.

- sähköisten laskujen lähettämisvelvoitteeseen ei olisi todennäköisesti liitettävä viranomaisvalvontatoimintoa, jos paperilaskun vastaanotto olisi rajoitettua

Sen sijaan erilliseen ja uuteen lakiin voidaan koota sähköistä laskutusta koskevia säännöksiä yli sektorirajojen. Siihen voidaan lisäksi ottaa sekä laskun lähettäjiä että laskun vastaanottajia koskevia velvoitteita ja oikeuksia.

- mielestämme erillistä ja uutta lakia sähköistä laskutusta, sähköisten kuittien ja tietoturvalaskujen osalta tarvita vaan nämä voitaisiin ottaa osaksi tätä lakia

Sähköiset kuitit keskeisessä roolissa taloushallinnon digitalisaatiossa

Työryhmän mukaan kehityksen suunnan näyttämiseksi voisi lainsäädännössä asettaa hankintayksiköille velvollisuuden vastaanottaa ja käsitellä eurooppalaisen laskustandardin mukaisia sähköisiä kuitteja.

- Sähköisten kuittien vastaanottovelvollisuuden piiriin kuulumiseen tulisi olla siirtymäaika, ja koskemaan kaikilla maksutavoilla tehtyjä ostoja, pois lukien käteismaksu
- sähköisten kuittien lisäämiseksi, tulee kassajärjestelmien, maksukorttiratkaisujen ja mobiilimaksujen tukea rakenteellisen kuitin lähettämistä ja vastaanottamista eri järjestelmien välillä

4.1. Vaikutukset viranomaisiin ja muihin hankintayksiköihin s. 16 - 17

Komissio toteaa kertomuksessaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle sähköisen laskutuksen eurooppalaisen standardin arvioinnista direktiivin 2014/55/EU mukaisesti (11.10.2017 COM(2017) 590 final) että jäsenvaltiot, joissa on kehitysasteeltaan korkea ja hajautettu sähköisen laskutuksen rakenne, kuten Suomessa, joutuvat luottamaan siihen, että sähköisen laskutuksen palvelut ja ratkaisujen tarjoajat päivittävät järjestelmänsä tukemaan standardia sekä tarjoavat kilpailukykyisiä ratkaisuja kaiken kokoisille julkisille ja yksityisille elimille.

- Kertomusta varten haastatellut toiminnanohjausjärjestelmien myyjät ja sähköisen laskutuksen palveluntarjoajat ilmoittivat kaikki tarjoavansa standardin mukaisia ratkaisuja markkinakysynnän perusteella.
 - o Mikäli verkkolaskujen lähettäminen ja vastaanotto eivät ole velvoittavia, vaan siihen on oikeus, niin kustannussyistä markkinakysyntää ei synny
 - o Kun markkinakysyntää ei synny, niin on todennäköistä, että tämän lain perusteella sekä myyjät että ostajat eivät päivitä järjestelmiään

Valtio vastaanottaa jo yli 90 prosenttia ostolaskuista sähköisinä, joten ostolaskujen osalta ehdotetusta sääntelystä ei ole odotettavissa lisäsäästöjä.

- Laskustandardin päivittämisellä ja laskusanoman sisällön paremmalla laadulla lisäsäästöjä voidaan saavuttaa.

Lehtonen Hanna
Kunnan Taitoa Oy